ДОКЛАД

ЗА ШУМОВОТО НАТОВАРВАНЕ В ГР. ВРАЦА ПРЕЗ 2024г.

I. НОРМАТИВНА УРЕДБА В ОБЛАСТТА НА ШУМА В ОКОЛНАТА СРЕДА. МЕТОДИ ЗА ОЦЕНКА

Необходимостта от контрол и управление на шума в урбанизираната среда е дефинирана в :

Директива 2002/49/ЕО на Европейския парламент и на Съвета „*относно оценката и управлението на шума в околната среда*";

Закон за защита от шума в околната среда (ДВ бр.74/2005г.,посл. изм. и доп. ДВ бр.101/2020г.);

Закон за здравето (ДВ бр. 70 /2004г., посл.изм. и доп. ДВ бр.85/2024г.).

Наредба № 54 от 2010 г. на МЗ и МОСВ „*за дейността на националната система за мониторинг на шума в околната среда и за изискванията за провеждане на собствен мониторинг и предоставяне на информация от промишлените източници на шум в околната среда*" (обн. ДВ бр. 3 от 2011 г.).

Оценката на шумовото натоварване в урбанизираните територии се извършва съгласно изискванията на „*Методика за определяне броя, разположението и разпределението на пунктовете за мониторинг на шума, както и периодичността на измерванията и/или изчисленията на шумовите нива*", утвърдена от МЗ, 2007 г., в съответствие с посочените методи в Наредба № 6 от 2006 г. на МЗ и МОСВ „*за показатели за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, в помещенията на жилищни и обществени сгради ,в зони и територии ,предназначени за жилищно строителство, рекреационни зони и територии и зони със смесено предназначение, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето на населението*" (обн. ДВ бр. 58/2006 г., посл.изм. и доп. ДВ бр.24/2022г.) и утвърдена *Програма за мониторинг на шума в урбанизираната територия на град Враца.*

Мониторингът се извършва по показател $L_{ден}$ - (дневно ниво на шума) ,който е показател на шума,свързан с дискомфорта през дневния период от време (7.00-19.00 ч.).

II. РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ПРОВЕДЕНИЯ МОНИТОРИНГ НА ТРАНСПОРТЕН ШУМ

РЗИ Враца извърши измервания на уличния шум в общо 15 пункта.

В **Таблица 1** са посочени резултатите от шумовото ниво в гр. Враца през 2024 г. върху територии,подложени на въздействието на интензивен автомобилен трафик, върху територии,подложени на въздействието на железопътен транспорт,върху територии,подлежащи на усилена шумозащита-жилищни зони и територии и зони за лечебни заведения :

Таблица 1.

Пункт (вид, адрес)	измерена/ изчислена стойност	Норма	над/под нормата
I. Пунктовете върху територии, прилежащи към пътни, железопътни и въздушни трасета.			
1. Пунктове върху територии, подложени на въздействието на интензивен автомобилен трафик			
1.1. пл. "Руски" – НУ"Св.С.Врачански"	61,7 dB	60 dB	*над норма*
1.2. Червения площад - ул."В.Зарков"	61,4 dB	60 dB	*над норма*
1.3. бул. "М.Орозов"-Бубарска станция	69,7 dB	60 dB	*над норма*
1.4. бул. "Демокрация"-ППМГ"Иван.Ценов"	63,8 dB	60 dB	*над норма*
1.5. бул. "2-ри юни"-Първа частна МБАЛ База“Калифорния“ 2	63,4 dB	60 dB	*над норма*
1.6. Надлез КАТ - ж.к."Сениче" бл.50	61,1 dB	60 dB	*над норма*
2.Пунктове върху територии, подложени на въздействието на релсов, железопътен и трамваен транспорт			
2.1. ул."В. Кънчов"-Митница	63,9 dB	65 dB	*под норма*
3. Пунктове върху територии, подложени на въздействието на авиационен шум .	-	-	-
II. **Пунктовете върху територии с промишлени източници на шум -производствено-складови територии и зони.**	-	-	-
III Пунктовете върху територии, подлежащи на усилена шумозащита			
1.Жилищни зони и територии			
1.1. ж.к."Дъбника" м/у бл.17 и бл.15	58.1 dB	55 dB	*над норма*
1.2. СУ "В. Кънчов"- ул."Ст.Заимов"	57.5 dB	55 dB	*над норма*
1.3. жк. "Младост"- бл.8 и бл.9	48.4 dB	55 dB	*под норма*

1.4. ж.к."Сениче" бл. 57	51.3 dB	55 dB	*под норма*
1.5. ж.к. "Дъбника" СУ "Д.Тодоров"	47.5 dB	55 dB	*под норма*
1.6. ул."Кр. Бързаков"- жк."Младост"	58.1 dB	55 dB	*над норма*
1.7. РЗОК - ул."Веслец"	56.8 dB	55 dB	*над норма*
2. Зони за обществен и индивидуален отдих	-	-	-
3. Зони за лечебни заведения и санаториуми			
3.1. СБАЛПФЗ – ЕООД ул."Леонова"	57.5 dB	45 dB	*над норма*
4. Зони за научно-изследователска дейност	-	-	-
5.Тихи зони, извън урбанизираните територии	-	-	-
Общ брой на пунктовете с нивата над нормата	-	-	11

При акустичните измервания посочени в Протокол за контрол на уличен шум /15 бр./ се отчете интензивността и структурата на транспортните потоци, вида на пътната настилка, степента на застрояване и озеленяване.

III. АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО НА АКУСТИЧНАТА СРЕДА

Извършените измервания показват, че допустимите шумови нива са превишени в 11 бр. от контролните пунктове в гр. Враца, което представлява 73,3 % от общия брой контролирани зони.

Анализът на данните е въз основа на данните посочени в **Таблица 2 .**

Таблица 2. Разпределение по диапазони на регистрираните шумови нива през 2024 г.

№поред	**Град**	**Общ брой пунктове**	**Разпределение на шумовите нива по диапазони (в брой пунктове)**							
			под 58 dB(A)	**58-62 dB(A)**	**63-67 dB(A)**	**68-72 dB(A)**	**73-77 dB(A)**	**78-82 dB(A)**	**над 82 dB(A)**	**над ГС***
	Враца	15	6	5	3	1	0	0	0	11

ГС* - гранична стойност

IV. ТЕНДЕНЦИИ

Тенденцията за целия наблюдаван период 2015 г. – 2024 г. е към запазване на някои от шумовите нива под нормата, в пунктовете под 58 dB, като за 2024 г. се дължи

на приключила рехабилитация на пътната настилка на уличната мрежа в гр. Враца, видно от Таблица 3 и Таблица 4.

Таблица 3. Разпределение по диапазони на регистрираните шумови нива в урбанизираните територии за периода 2015 - 2024 година в 15 брой пунктове

Година	Общ брой пунктове	Разпределение на регистрираните шумови нива по диапазони, в брой пунктове						
		под 58 dB(A)	58-62 dB(A)	63-67 dB(A)	68-72 dB(A)	73-77 dB(A)	78-82 dB(A)	над 82 dB(A)
2015	**15**	8	4	2	1	0	0	0
2016	**15**	3	4	7	1	0	0	0
2017	**15**	2	3	9	1	0	0	0
2018	**15**	4	2	8	1	0	0	0
2019	**15**	6	3	5	1	0	0	0
2020	**15**	4	3	6	2	0	0	0
2021	**15**	6	5	3	1	0	0	0
2022	**15**	5	6	3	1	0	0	0
2023	**15**	6	5	3	1	0	0	0
2024	**15**	6	5	3	1	0	0	0

Таблица 4. Разпределение по диапазони на регистрираните шумови нива за периода 2014 - 2023 година в % в 15 брой пунктове

Година	Общ брой пунктове	Разпределение на регистрираните шумови нива по диапазони, в %						
		под 58 dB(A)	58-62 dB(A)	63-67 dB(A)	68-72 dB(A)	73-77 dB(A)	78-82 dB(A)	над 82 dB(A)
2015	**100,00%**	53,33%	26,67%	13,33%	6,67%	0,00%	0,00%	0,00%
2016	**100,00%**	20,00%	26,67%	46,67%	6,67%	0,00%	0,00%	0,00%
2017	**100,00%**	13,33%	20,00%	60,00%	6,67%	0,00%	0,00%	0,00%
2018	**100,00%**	26,67%	13,33%	53,33%	6,67%	0,00%	0,00%	0,00%
2019	**100,00%**	40,00%	20,00%	33,33%	6,67%	0,00%	0,00%	0,00%
2020	**100,00%**	26,67%	20,00%	40,00%	13,33%	0,00%	0,00%	0,00%
2021	**100,00%**	40,00%	33,33%	20,00%	6,67%	0,00%	0,00%	0,00%
2022	**100,00%**	33,33%	40,00%	20,00%	6,67%	0,00%	0,00%	0,00%
2023	**100,00%**	40,00%	33,33%	20,00%	6,67%	0,00%	0,00%	0,00%
2024	**100,00%**	40,00%	33,33%	20,00%	6,67%	0,00%	0,00%	0,00%

V. ИЗВОДИ

1. Шумовият фон в гр. Враца през 2024 г. е в границите на нормата в четири пункта.
2. Запазват се шумовите нива в пунктовете в диапазон 63-67 dB и 68-72 dB .
3. Остава тенденцията от целият наблюдаван период 2015-2024 г., шумовите нива измерени в пунктовете с интензивна натовареност да са в стойност над нормата.
4. Във всички пунктове върху територии, подложени на въздействието на интензивен автомобилен трафик стойностите на шума превишават нормата в границите от 1,1 до 9,7 dB.
5. В четири пункта върху територии с усилена шумозащита измерените стойности над норма са в границите от 2,5 до 3,1 dB. В останалите три пункта се запазва тенденцията измерените шумови нива да са под нормата.

С доклада за шумовото натоварване в гр. Враца са запознати МЗ, кмета на Община Враца и е публикуван на интернет страницата на РЗИ Враца.

VI. Информация за извършеното, за подобряване на акустичното състояние на гр. Враца

В изпълнение на Указанието за дейността на РЗИ през 2024г. се изиска от общинските администрации с над 5 000 еквивалент жители да предоставят подробна информация за изпълнените мерки предвидени в Плановете за действие за управление, предотвратяване и намаляване на шума в околната среда, като:

- изготвихме и изпратихме писма до кметовете на Общини във връзка с изпълнението на предвидените мерки в Плановете за действие за управление, предотвратяване и намаляване на шума в околната среда /съгл. чл. 4 и чл. 8 от Закона за защита от шума в околната среда ДВ бр. 74 / 2005г.,посл.изм. и доп. ДВ бр.101/2020г. /, да предоставят подробна информация за изпълнените мерки.

Община Враца е предприела следните мерки за намаляване на шумовото натоварване:

- Подменена е сметосъбиращата техника за ограничаване шума при извършване на комунално-битовите услуги.
- Ограничен транзитния поток, особено на тежкотоварните автомобили през зоните с повишен пътен трафик, като тежкотоварните автомобили са пренасочени през изградения обходен път.
- Ограничен е достъпа на автомобили до централните части на града. Изградена е система за организирано паркиране в централните и гъсто населени райони. В град Враца съществуващата Синя зона се разширява ежегодно.
- Подобряване на организацията на движение – оптимизация на режимите на светофарите, въвеждане на режим „Зелени вълна“ на движение и др., с цел снижаване до минимум престоите на транспортните потоци.
- Мерки за директна редукция на трафика на МПС в градската среда на град Враца.
-Подобряване на пътните настилки на местата с най-високи измерени шумови нива.
- Подобряване на пътните настилки и регулярна рехабилитация на малките вътрешно- квартални улици.
- Залесяване на свободни площи и изграждане на озеленителни пояси.

Община Враца е инвестирала и изразходвала средства за жилищните квартали на града за ремонт на компрометирани улици и **обновяване на междублокови пространства** и тротоари (30 000 м^2). С новоасфалтирани междублокови пространства са блоковете: 56, 55, 54 и 70 в ж.к. „Сениче", бл.: 18, 19, 48, 9, 44, 45, 20, 27, 28, 23, 12, 13, 42, 135, 16, 147, 9, 11, 17 в ж.к. „Дъбника", както и пространството пред бл. № 6 в ж.к. „Младост".

Със собствени средства Община Враца започна поетапното възстановяване на инфраструктурата и в жилищните квартали като **са възстановени/ремонтирани 6 684 м^2 от настилките** на улиците „Едевайлс", „Манастирска", „Георги Сава Раковски", „Стоян Калъчев", ул. „Вихрен" и са обновени: пешеходната алея в квартал „72" и паркът в квартал „Бистрец".

На територията на община Враца **е положена хоризонтална пътна маркировка и сигнализация** (пешеходни пътеки тип „Зебра", стоп-линии, стрелки, паркоместа, триъгълници, защриховани площи и др.) (общо 3 815 кв.м.) по пътните платна на следните улици и булеварди:

- ул. „Река Лева"; ул. „Георги Сава Раковски" при ул. „Трайко Китанчев"
- ул. „Козлодуйски бряг"; площад „Софроний Врачански"
- ул. „Стоян Калъчев" при ул. „Иванка Ботева", ул. „Г.С.Раковски", ул. „Любен Каравелов"
- бул. „Христо Ботев"; ул. „Райко Алексиев" при ул. „Ангел Кънчев"
- ул. „Стоян Заимов" при ул. „Хан Аспарух"; ул. „Демокрация" - при ул. „Иваница Данчов" и ул. Арда
- ул. „Генерал Леонов" при СУ „Христо Ботев"
- ул. „Кръстьо България" при ул. „Генерал Скобелев", при пешеходната зона, при ул. „Софроний Врачански" (кръгово кръстовище), при ул. „Генерал Леонов", при ул. „Иванчо Цветков"
- ул. „Иваница Данчов" при ул. „Илия Кръстеняков", при ул. „Вардар"; ул. „Генерал Скобелев" при ул. „Георги Бързашки"
- ул. „Спортна"; ж.к. „Дъбника", жк „Младост" и парк „Дъбника"

Сключен е договор за строителство на обект „Изграждане на **многофункционален парк в ж.к. „Сениче"**. Паркът ще се изгради на площ от 33 дка с детски площадки, зони за отдих и спорт. Разположението му е между бул. „Европа" и Криводолско шосе. В парка ще се обособят алеи за разходка и стрийт фитнес, две детски площадки за деца до 12-годишна възраст, площадка за разхождане на домашни любимци, фитнеси на открито, изграждане на зона с водна площ. Паркът включва обособяването на терени за поставяеми обекти като кафене
колички за сладолед, напитки, сладки изделия и др., голяма зона за събития на открито, зони за спокоен отдих и за пикник на открито, зони с висока растителност и алпинеуми. За паркоустрояването ще се подберат подходящи растителни видове в съответствие с екологичните и климатичните изисквания за градска среда и за климатичните условия в град Враца. Ще се изгради и декоративно/парково осветление. Паркът ще способства за предотвратяване на неблагоприятното задържане на високите шумови нива в района на кв. „Сениче", където възниква утежнена акустична обстановка, вследствие на изградените нови производствени мощности и преминаващата ж.п. линия. Увеличеният брой на моторни превозни средства, недоброто им техническо състояние,

интензивността и скоростта на движение, недобрата пропускателна способност на пътната мрежа на някои от светофарите в града са също фактори, влияещи в посока на увеличение на шумовото натоварване в квартала. Паркът е зелена зона, която представлява система за предотвратяване и ограничаване шума.

- Приключи изпълнението на проект „Модернизиране на градския транспорт в Община Враца". С изпълнението му са удовлетворени потребностите на населението, на туристите и гостите, фирмите и организациите в община Враца от чист въздух и от модерен, безшумен и екологичен градски транспорт.
- Внедрени са интегрирана система за управление на транспорта (за електронно таксуване и за информация на пътниците в реално време) и системи за избягване на сблъсък. Доставени и инсталирани са 22 интелигентни системи за електрически автобуси и тролейбуси за избягване на сблъсъци и подпомагане на водачите при движение и маневриране в градска среда. Реконструирана е контактната мрежа и са изградени кабелни трасета до зарядните станции. Извършен е основен ремонт с модернизация на съоръженията (контролно разпределителни устройства за управление и сигнализация) в Токоизправителните станции (ТИС) 1 и 2, чрез подмяна на цялото съществуващо оборудване с ново. Доставено е специализирано оборудване с работна площадка за оптимизиране експлоатацията на новопридобитите превозни средства, което е необходимо за извършване на ремонтни дейности по контактната мрежа. Новата специализирана сервизна машина реагира бързо и адекватно при обслужване на възникнали аварийни ситуации, отпушване на трафика и респективно намалява загубите на превозвачите и пътниците и предотвратява ПТП. Актуализиран е Договора за обществена услуга за обществен превоз на пътници (ДОУ).
- Пълното обновяване на подвижния състав позволи и поетапното разширяване на обхвата на маршрутните линии както в града, така и в населените места на Враца. Основната цел е градският транспорт да обслужва жителите на всички квартали и да обхване 22-те населени места на града с курсове на кратки интервали.

Един от основните приоритети на Община Враца е внедряването на изцяло екологичен транспорт (градски и междуселищен). Подобряването на качеството на въздуха и намаляването нивото на шум е сред главните приоритети в градската среда, като превантивна мярка е намаляването на автомобилния трафик, особено с централните градски зони. Тази цел е постижима, когато бъде осигурено подходящо алтернативно решение за придвижване на гражданите в лицето на екологичен, комфортен и регулярен обществен транспорт и съпътстващата го инфраструктура

Д-Р ЧАВДАР МАНОВ
Директор на Регионална здравна инспекция Враца